

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**

Кафедра рослинництва

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Декаан агробіологічного факультету

Віталій КОВАЛЕНКО

2024 р.

«СХВАЛЕНО»

на засіданні кафедри рослинництва

Протокол № 20 від «15» травня 2024 р.

Завідувач кафедри,

Світлана КАЛЕНСЬКА

«РОЗГЛЯНУТО»

Гарант ОП 201 «Агрономія»

Віталій КОВАЛЕНКО

**РОБОЧА ПРОГРАМА
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**

Органічне кормовиробництво

Галузь знань 20 «Аграрні науки та продовольство»

Спеціальність 201 «Агрономія»

Освітня програма «Агрономія»

Факультет агробіологічний

Розробник: Свистунова Ірина Володимирівна

Київ – 2024 р.

Опис навчальної дисципліни «Органічне кормовиробництво»

Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній ступінь		
Освітній ступінь	бакалавр	
Спеціальність	201 «Агрономія»	
Освітня програма	Агрономія	
Характеристика навчальної дисципліни		
Вид	вибіркова	
Загальна кількість годин	150	
Кількість кредитів ECTS	5	
Кількість змістових модулів	2	
Курсовий проект (робота) (за наявності)	-	
Форма контролю	екзамен	
Показники навчальної дисципліни для денної та заочної форм здобуття вищої освіти		
	Денна форма здобуття вищої освіти	Заочна форма здобуття вищої освіти
Курс	4	
Семестр	8	
Лекційні заняття	30 год	
Практичні заняття	30 год	
Лабораторні заняття		
Самостійна робота	90 год	
Кількість тижневих аудиторних годин для денної форми здобуття вищої освіти	4 год	

1. Мета, завдання, компетентності та програмні результати навчальної дисципліни

Ефективний розвиток ринку органічної продукції тваринництва тісно пов'язаний з виробництвом достатньої кількості якісних, органічно вирощених рослинних кормів, вимоги до яких регламентуються міжнародними та вітчизняними нормативами. Відповідно до Європейських правил з органічного сільського господарства, технології вирощування, заготівлі та зберігання рослинних органічних кормів істотно відрізняються від традиційних.

У курсі дисципліни «Органічне кормовиробництво» розглядаються особливості підготовки кормової площі для вирощування органічних кормів, вивчаються технології створення і використання високопродуктивних однорічних і багаторічних травостоїв відповідно до вимог отримання органічних кормів, вивчаються методи їх консервування і зберігання. Розглядаються

міжнародні та вітчизняні вимоги і директиви щодо моніторингу якості всіх етапів виробництва органічного корму.

Мета навчальної дисципліни – сформувати знання та практичні вміння з питань теоретичної та технологічної підготовки щодо вирощування кормових культур та їх консервування відповідно до вимог отримання органічних кормів.

Завданням навчальної дисципліни є вивчення:

- технологічних особливостей виробництва якісних, органічно вирощених рослинних кормів, з урахуванням вимог міжнародних та вітчизняних нормативів;

- теоретичних і практичних основ підготовки кормової площі для вирощування органічних кормів та технології створення на них високопродуктивних кормових агрофітоценозів;

- методів консервування і зберігання органічних кормів;

- міжнародних та вітчизняних вимог і директив щодо моніторингу якості всіх етапів виробництва органічного корму.

Набуття компетентностей:

Інтегральна компетентність (ІК):

ІК. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми з агрономії, що передбачає застосування теорій та методів відповідної науки і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК 2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК 4. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК 7. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 8. Навички здійснення безпечної діяльності.

ЗК 11. Прагнення до збереження навколишнього середовища.

Спеціальні (фахові) компетентності (СК):

СК 1. Здатність використовувати базові знання основних підрозділів аграрної науки (рослинництво, землеробство, селекція та насінництво, агрохімія, плідівництво, овочівництво, ґрунтознавство, кормовиробництво, механізація в рослинництві, захист рослин).

СК 2. Здатність вирощувати, розмножувати сільськогосподарські культури та здійснювати технологічні операції з первинної переробки і зберігання продукції.

СК 3. Знання та розуміння основних біологічних і агротехнологічних концепцій, правил і теорій, пов'язаних із вирощуванням сільськогосподарських та інших рослин.

СК 4. Здатність застосовувати знання та розуміння фізіологічних процесів сільськогосподарських рослин для розв'язання виробничих технологічних задач.

СК 6. Здатність оцінювати, інтерпретувати й синтезувати теоретичну інформацію та практичні, виробничі і дослідні дані у галузях сільськогосподарського виробництва.

СК 8. Здатність розв'язувати широке коло проблем та задач у процесі вирощування сільськогосподарських культур шляхом розуміння їх біологічних особливостей та використання як теоретичних, так і практичних методів.

СК 9. Здатність управляти комплексними діями або проектами, відповідальність за прийняття рішень у конкретних виробничих умовах.

Програмні результати навчання (ПРН):

ПРН 2. Прагнути до самоорганізації та самоосвіти.

ПРН 4. Порівнювати та оцінювати сучасні науково-технічні досягнення у галузі агрономії.

ПРН 5. Проводити літературний пошук українською та іноземною мовами та аналізувати отриману інформацію.

ПРН 6. Демонструвати знання й розуміння фундаментальних дисциплін в обсязі, необхідному для володіння відповідними навичками в галузі агрономії.

ПРН 9. Володіти на операційному рівні методами спостереження, опису, ідентифікації, класифікації, а також культивування об'єктів і підтримання стабільності агроценозів із збереженням природного різноманіття.

ПРН 10. Аналізувати та інтегрувати знання із загальної та спеціальної професійної підготовки в обсязі, необхідному для спеціалізованої професійної роботи у галузі агрономії.

ПРН 11. Ініціювати оперативне та доцільне вирішення виробничих проблем відповідно до зональних умов.

ПРН 13. Проектувати та організовувати заходи вирощування високоякісної сільськогосподарської продукції та відповідно до чинних вимог.

ПРН 14. Інтегрувати й удосконалювати виробничі процеси вирощування сільськогосподарської продукції відповідно до чинних вимог.

ПРН 15. Планувати економічно вигідне виробництво сільськогосподарської продукції.

2. Програма та структура навчальної дисципліни для повного терміну денної форми здобуття вищої освіти

2.1 Програма навчальної дисципліни

Перший модуль.

1. Основні положення та вимоги до ведення кормовиробництва в системі Європейських правил з органічного сільського господарства. Основні принципи і засади Європейських правил органічного сільського господарства. Вимоги до кормів, кормової сировини та ведення кормовиробництва відповідно до міжнародних та вітчизняних правил ведення органічного сільського господарства. Вимоги до органічного виробництва під час перехідного періоду.

2. Міжнародні й вітчизняні нормативи щодо якості, безпечності та способу отримання рослинних органічних кормів та їх сертифікація. Європейські законодавчі Акти та Постанови, які регламентують органічне

сільське господарство. Законодавчі Акти України щодо регулювання умов ведення органічного кормовиробництва та їх відповідність з вимогами країн Європейського Союзу. Вимоги до безпечності та гігієни кормів. Порядок підготовки і проведення екологічної сертифікації органічних кормів для України та міжнародного ринку.

3. Міжнародні та вітчизняні вимоги і директиви щодо моніторингу якості всіх етапів виробництва органічного корму. Законодавчі акти і директиви щодо моніторингу якості виконання всіх етапів виробництва органічного корму (вибір і підготовка площі, дотримання вимог перехідного періоду, вирощування кормових культур, їх консервування та зберігання, створення та утримання пасовищ).

Другий модуль.

4. Вимоги та організація земельних територій, призначених для вирощування та виробництва органічних кормів. Основні вимоги та організація земельних територій на орних площах, сінокосах і пасовищах, призначених для вирощування та виробництва органічних кормів.

5. Технології вирощування та використання однорічних кормових культур в системі виробництва органічних кормів. Технологічні особливості вирощування та використання кормових однорічних агрофітоценозів укісного і пасовищного способів використання в системі виробництва органічних кормів.

6. Технології вирощування та використання багаторічних кормових культур в системі виробництва органічних кормів. Технологічні особливості вирощування та використання багаторічних кормових агрофітоценозів укісного способу використання в системі виробництва органічних кормів.

7. Технології створення і використання пасовищ за органічної годівлі тварин та їх утримання відповідно Європейських правил з органічного сільського господарства. Технології створення та використання багаторічних пасовищ відповідно до Європейських правил з органічного сільського господарства. Технологічні особливості створення та утримання пасовищ для великої рогатої худоби (молочного та м'ясного напрямків використання), кіз та овець у різних ґрунтово-кліматичних умовах.

8. Досвід Європейський країн щодо виробництва органічних кормів. Досвід та ефективність виробництва, зберігання і реалізації органічних кормів в країнах Європейського Союзу.

2.2 Програма навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин													
	денна форма							заочна форма						
	тижні	усього	у тому числі					усього	у тому числі					
			л	п	лаб	інд	с.р.		го	л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	
Змістовий модуль 1.														
Тема 1. Основні положення та вимоги до ведення кормовиробництва в системі Європейських	1-2	18	4	4				10						

правил з органічного сільського господарства													
Тема 2. Міжнародні й вітчизняні нормативи щодо якості, безпеки та способу отримання рослинних органічних кормів та їх сертифікація	3-4	18	4	4			10						
Тема 3. Міжнародні та вітчизняні вимоги і директиви щодо моніторингу якості всіх етапів виробництва органічного корму	5-6	18	4	4			10						
Разом за змістовим модулем 1	54		12	12			30						
Змістовий модуль 2.													
Тема 4. Вимоги та організація земельних територій, призначених для вирощування та виробництва органічних кормів	7	14	2	2			10						
Тема 5. Технології вирощування та використання однорічних кормових культур в системі виробництва органічних кормів	8-9	18	4	4			10						
Тема 6. Технології вирощування та використання багаторічних кормових культур в системі виробництва органічних кормів	10-11	23	4	4			15						
Тема 7. Технології створення і використання пасовищ за органічної годівлі тварин та їх утримання відповідно Європейських правил з органічного сільського господарства	12-13	18	4	4			10						
Тема 8. Досвід Європейський країн щодо виробництва органічних кормів	14-15	23	4	4			15						
Разом за змістовим модулем 2	96		2	4			60						
Усього годин	150		10	20			90						
Курсовий проект (робота) з _____ (якщо є в робочому навчальному плані)			-	-	-		-						

Усього годин	120													
--------------	-----	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

3. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Опрацювання нормативних вимог до якості та безпечності рослинної сировини для виробництва органічних кормів	6
2	Складання технологічної карти вирощування силосних культур відповідно до вимог отримання органічного корму (<i>індивідуальне завдання</i>)	4
3	Складання технологічної карти вирощування однорічних культур відповідно до вимог отримання органічного корму (<i>індивідуальне завдання</i>).	4
4	Складання технологічної карти вирощування багаторічних культур відповідно до вимог отримання органічного корму (<i>індивідуальне завдання</i>).	4
5-6	Складання технологічної карти створення, догляду і використання пасовища з урахуванням пасовищезміни за органічної годівлі тварин та пасовищного їх утримання (<i>індивідуальне завдання</i>).	6
7	Вивчення методів контролю якості та безпечності виробництва органічного корму.	6

4. Теми самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Заходи боротьби з отруйною та шкідливою рослинністю на сінокосах і пасовищах за органічного виробництва кормів	5
2	Способи підвищення продуктивності багаторічних бобово-злакових агрофітоценозів укісного використання за органічного виробництва	5
3	Способи підвищення продуктивності багаторічних бобово-злакових агрофітоценозів пасовищного використання за органічного виробництва	10
4	Значення сидератів за органічного виробництва кормів на орних землях	5
5	Вітчизняний експортний потенціал органічних кормів та їх складників.	5
6	Світовий досвід виробництва та експорту органічних кормів та їх складників.	10
7	Роль України у світовому виробництві органічної продукції тваринництва	5

8	Вимоги до сертифікації органічних кормів у світі та в Україні	5
9	Досвід вітчизняних господарств у виробництві органічних кормів та продукції тваринництва	10
10	Основні вимоги до виробництва органічних кормів	5
11	Особливості перехідного періоду при виробництві органічних кормів.	5
12	Технологія формування сировинного конвеєра при заготівлі сіна (органічний корм).	5
13	Технологія формування конвеєрного надходження пасовищного органічного корму у зоні Лісостепу	10
14	Компости та компостування, як джерело покращення родючості ґрунтів у кормових сівоzmінах за органічного виробництва.	5
15	Особливості сертифікації органічних кормів.	10
Разом		90

5. Засоби діагностики результатів навчання:

- екзамен;
- модульні тести;
- реферати;
- розрахункові роботи;
- захист практичних робіт.

6. Методи навчання:

- словесний метод (лекція, дискусія, співбесіда тощо);
- практичний метод (практичні заняття);
- наочний метод (метод ілюстрацій, метод демонстрацій);
- робота з навчально-методичною літературою (конспектування, тезування, анотування, рецензування, складання реферату);
- відеометод (дистанційні, мультимедійні тощо);
- самостійна робота (виконання завдань);
- індивідуальна науково-дослідна робота здобувачів вищої освіти.
- інші види.

7. Методи оцінювання.

- екзамен;
- усне або письмове опитування;
- модульне тестування;
- захист практичних робіт;
- презентації та виступи на наукових заходах;
- інші види.

8. Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти. Оцінювання знань здобувача вищої освіти відбувається за 100-бальною шкалою і переводиться в національні оцінки згідно з табл. 1 чинного «Положення про екзамени та заліки у НУБіП України»

Рейтинг здобувача вищої освіти, бали	Оцінка національна та результати складання	
	екзаменів	заліків
90-100	відмінно	зараховано
74-89	добре	
60-73	задовільно	
0-59	незадовільно	не зараховано

Для визначення рейтингу здобувача вищої освіти із засвоєння дисципліни $R_{\text{дис}}$ (до 100 балів) одержаний рейтинг з атестації (до 30 балів) додається до рейтингу здобувача вищої освіти з навчальної роботи $R_{\text{НР}}$ (до 70 балів): $R_{\text{дис}} = R_{\text{НР}} + R_{\text{АТ}}$.

9. Навчально-методичне забезпечення

- електронний навчальний курс навчальної дисципліни (на навчальному порталі НУБіП України eLearn –);
- конспекти лекцій та їх презентації (в електронному вигляді);
- підручники, навчальні посібники, практикуми;
- методичні матеріали щодо вивчення навчальної дисципліни для здобувачів вищої освіти денної та заочної форм здобуття вищої освіти.

10. Рекомендовані джерела інформації

1. Збірник тез II Всеукраїнської науково-практичної конференції «Органічне агровиробництво: освіта і наука». 31 жовтня 2019 року. Науково-методичний центр ВФПО. Київ, 2019. 165 с. https://nmc-vfpo.com/wp-content/uploads/2019/12/tezy-malynka-31_10_-2019-dopovнено-165.pdf
2. Органік в Україні. URL : <http://www.organic.com.ua/uk/homepage/> 2010-0126-13-42-29.
3. Органічне виробництво: виготовлення, маркування, продаж. URL : https://wiki.legalaid.gov.ua/index.php/Органічне_виробництво:_виготовлення,_маркування,_продаж.
4. Органічні корми – на що звернути увагу. URL : <http://milkua.info/uk/post/organicznij-korm-na-so-zvernuti-uvagu>.
5. Різничук І., Гурко Є., Кишлани О., Мажилівська К. Основні передумови і вимоги щодо переходу господарств України на виробництво органічних кормів та годівлю сільськогосподарських тварин. *Аграрний вісник Причорномор'я*. 2021. Випуск 99. С. 104-110.

DOI: <https://doi.org/10.37000/abbsl.2021.99.17>.

<https://abbsl.osau.edu.ua/index.php/visnuk/article/view/222>

6. Різничук І., Кишлалі О., Мажилівська К., Гурко Є. Основи нормованої органічної годівлі тварин. *Аграрний вісник Причорномор'я*. 2021. 101. С. 48-58. DOI:<https://doi.org/10.37000/abbsl.2021.101.9>.

<https://abbsl.osau.edu.ua/index.php/visnuk/article/view/264>

7. Різничук І., Кишлалі О., Мажилівська К., Гурко Є., Гарбар А. Основні вимоги до виробництва органічних кормів. *Agrarian Bulletin of the Black Sea Littoral*. 2022, Issue 102-103. P. 97-101. DOI: 10.37000/abbsl.2022.102.16.

<https://abbsl.osau.edu.ua/index.php/visnuk/article/view/286>

8. Федерація органічного руху України. URL : <http://www.organic.com.ua/uk/homepage/2010-01-26-13-42-29>.